

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 1 8

93. ÅRGANG

3. OKTOBER

1 9 8 1

Den hellige Franciskus av Assisi
elsket dyrene og kalte dem sine brødre og søstre

**Feiringen av 800 året for den hellige
Franciskus begynner den 3. oktober**

har glemte ting å si oss

Intervju ved Kirsten Rydberg

..... Det'e sier SONIA LØCHEN, en kjent skribent i aviser og tidskrifter, et irriterende navn for enkelte økonomiske eksperter innen visse bransjer, og en meget avholdt person blant mange, mange flere, både mennesker og dyr. Hun ser uredd ut der hun sitter, ferdig til å imøtekomme ubetenkte og utfrodrende spørsmål, slik det ofte skjer. For hun har vært, og er, en høyst uforferdet forkjemper for det hun mener er rett, og går alltid rett på sak uten diplomatiske vendinger. Det liker de nok ikke særlig i departementskontorene, heller ikke å få klar beskjed om Norges avtakende popularitet i mange land på grunn av selfangsten...

Ved siden av sitt mangeårige arbeid ved Kunstindustrimuséet i Oslo ble det 30 års sosialt arbeid på konkret plan blant fanger i fengslene, alkoholikere, ensomme fattige. Under krigen ble det et svært kjølig forhold til gestapotyskere i form av iskalde bad. Og meget annet kunne nevnes. Hennes katolske kristendom er i sannhet katolsk, for den omfatter alt og alle.

Av det du skriver i dagspressen fremgår at din virkekrets og tankegang stadig utvikles. I senere år har du jo riktig kastet deg ut i omsorgen for mishandlede dyr og vår skadede natur. Var det da ikke nok skrupelige mennesker å ta seg av lenger?

— Mer enn nok. Men heldigvis er det nå utallige personer og organisasjoner som yter hjelp på det området. Men hva med alle de skapninger som ikke kan rope på hjelp når de blir pint og grådig utnyttet av mennesker, tenk bare på millionene av pelsdyr, mink i trange bur, selfangst hvor grønlandsselens unger blir meiet ned mens de ennå dier moren for å skaffe skinn til luksuskåpene verden over. Eller de utallige burhøns og såkalte broilerkyllinger som står i så trange bur at de ikke kan røre seg det korte livet de eksisterer. Eller storfe og griser, alle disse husdyrene som er blitt utelukkende økonomiske objekter og ikke får leve antydning av et naturlig liv. Og dette er lovlig dyrplageri i Norge!

— Kan du dokumentere dette?

— Bare ta og les boken av Kåre Knutsen: «Dyrenes rettigheter, lovlig og ulovlig dyrplageri i Norge». Utkommet på Dreyers forlag i 1974. Han gir grundig utarbeidet informasjon.

— Ja, du arbeider jo nettopp i «Norsk Liga for Dyrs rettigheter», en bevegelse som nå teller tusener av forkjempere i en rekke land, deriblant Sverige?

— Ja, betydelig mange svenske ungdommer gløder for saken, der utgis et omfattende tidsskrift, «Djurfront», og kjent er boken «Djurforsøk» av Lars Løfgren. Når det gjelder bruk av levende forsøksdyr i forskning, vil det langt fra alltid bety til hjelp for menneskelige sykdommer, men meget ofte for å undersøke virkningen av kosmetiske midler. De som orker det, kan lese engelskmannen Richard Ryders «Victims of Science», med beskrivelser som får normale mennesker til å føle seg syke.

— Har du mange kontakter i andre land?

— Ja, alle sparepengene går til reiser til Europas storbyer og steder hvor det årlig er kongresser og arbeidsmøter. Det er nødvendig å få treffe andre og se hvor stor oppslutningen nå blir om disse emner: Dyrs utnyttelse og grusomme mishandling, og ødeleggelsen av naturen.

— Er det da så liten forståelse for dette i Norge?

— Holdningen er ikke til å ta feil av. Da jeg holdt på med hjelp til mine nødstilte medmennesker møtte jeg bare respekt og godkjenning. Men siden jeg begynte å tale mishandlede dyrs sak kommer det overbærende smil og et klapp på skulderen, hun finner nå på så mye rart, stakkar. Tragikomisk i sannhet.

— Blir ikke året 1982 dyrenes år?

— Jovisst, store forberedelser er alt i gang i Sverige og mange andre land rundt om i verden. Det året er valgt fordi det er Frans av Assisi's 800-års jubileum, han som for ca. to år siden ble kåret til økologiens vernehelgen og er kjent over hele jorden for sin forståelse og respekt for dyr og natur, ja for alt det Gud har skapt.

— Har du mer å si om den hellige Frans' forhold til det naturlige livet på jorden?

— Frans kalte alle levende vesener for sine søsken. Han prekte for fuglene, også de skulle høre Guds ord, for de var også Hans skapninger, Guds barn slik vi er det. Er det trolig at dette bare er et utslag av sentimentalitet? Nei, en mann som Frans,

som levet så nær Gud, hadde en mening med alt hva han sa og gjorde, en mening som vi burde lytte til fordi helgnene er Guds redskap på jorden. Hvorfor har ikke hans ord om våre medskapninger fått større betydning for Kirken? Hvorfor har ikke teologer og andre som har skrevet om Frans gått nærmere inn på dette punktet? For inneholder det ikke nettopp et budskap til oss idag, et budskap om kjærlighet og samhörighet med *alle* Guds skapninger, og har vi virkelig råd til å la et slikt budskap som kommer fra den hellige Frans ligge nokså upåaktet? For vi tror vel ikke at Frans ville ha talt til fuglene om Gud, om han ikke mente at dette var noe Gud ønsket? Ellers ville det jo ha vært å kaste Guds ord ut til ingen nytte.

Jeg tror mange mennesker har følt at det i Frans' innstilling til alt levende ligger en stor og fruktbar tanke gjemt, for de har selv følt en sterk samhörighet med naturen, uten helt å forstå rekkevidden av dette. Men det er forbausende at ingen, eller svært få teologer har tatt alvorlig fatt på Frans' budskap om Guds skapninger også utenom menneskene, aldri har tenkt at her taler Skapere til oss gjennom sin helgen Frans. Og hvem vet, kanskje er dyrene i sin uskyld og ydmyke underkastelse under de lover Gud har skapt for dem, nærmere Gud enn mangt et hovmodig menneske.

— *Du åpner for nye horisonter. Jeg vil imidlertid bare få nevne den aldri nok fullroste bok av Doornik: «Frans av Assisi. En profet for vår tid». Utkommet på St. Olav forlag 1976. Den gir oss noe av Frans' innstilling til dyrene og naturen, for eks. følgende:*

«Det som kjennetegner Frans' personlighet er en følelse for Guds iboende nærvær i skapningen, en følelse så dyp at den nesten er ufattelig for oss. Det er hans hemmelighet hvordan han følte Guds nærvær i en fugl eller en klippe, i solen eller i en blomst. Men denne spontane mannen henvendte seg i sin religiøse entusiasme

Sonia Løchen mener vi bør lytte til Franciskus av Assisi når vi taler om forholdet til levende vesener.

til fugler og fisker, for å snakke med dem om Guds kjærlighet. Legendene hvor fuglene og fiskene reagerte som grepne tilhørere, kan en godta som hjertevarmende poesi. Men det skygger for den virkelige Fransiskus hvis vi plaserer ham i en naiv eventyrverden.»

— *Men som du sier, hvorfor har ikke teologer og andre gått nærmere inn på akkurat dette. Det må jo også være ypperlig undervisningsstoff i tilknytning til religionsundervisningen helt fra folkeskolen av. For Frans kjenne utvilsomt de mange steder både i det gamle og nye Testamente*

hvor dyrene nevnes. Og igjen litt fra Doorniks bok:

«Frans elsket alltid universet, ikke bare Solsangen. I alle dets skikkelser skapte han det om til symbol, for derved å uttrykke det guddommelige. Barn har ofte en meget finere følelse for det utsigelige enn voksne. Men med årene går det vanligvis tilbake med denne evnen. Hos Frans vokste den til et usedvanlig høyt nivå sammen med hans anlegg for mystikk.»

— Ja, undervisningen må ha meget å hente her. Så sørgelig mange voksne og ofte religiøse mennesker viser en forakt i behandling av dyr-

ene og naturen som er en hån mot Skaperen, en forakt for Hans verk!

Vår tekniske tidsalder med alle storbyene og en mer og mer forkrøpelt landjord må bevirke ufullkomne menneseker, for de mister jo kontakten med helt vesentlige ting i livet og mange unge hopper av i fortvilelse... Men et mer helt og fullverdig menneske kan vel som ingen annen nettopp Frans av Assisi lære oss alle å bli. Han favnet hele den verden som Gud har skapt, hans inkarnasjon av Kristus var jo enestående, likevel glemte han aldri Skaperen for Frelseren.

Alle barn, ja voksne med, skulle lære å gå mest mulig for seg selv i skog og mark og lytte og se slik Frans må ha gjort, og det vitner om en voksende forståelse av hele hans personlighet, ikke minst fra vår nåværende pave, men fra vitenskapsmenn og andre, at han er valgt til økologiens beskytter. Denne nokså nye vitenskapsgren er i sannhet aktuell med sin lære om den gjensidige innvirkning og balanse i naturen.

Uendelig betydningsfullt ville det også være for barns utvikling til hele mennesker om de fikk vokse opp sammen med dyr, få oppleve disses utrolige omsorg for sine egne barn, deres evne til lek, til tålmodighet, til vennskap med oss mennesker! Og Vår Herre må ha vært i et spesielt humoristisk hjørne da han skapte alle dyresortene, for hvilke fornøyelige og ofte komiske skapninger finner vi ikke der!

— *Dyr har vel også sin egenart som må respekteres?*

— Absolutt, og her kommer Frans av Assisi inn igjen. Han viste under sine lange vandringer i naturen en dyp respekt for dyrene og deres måte å leve på.

— *Hva ville han ha sagt til sirkus med opplærte elefanter og dyrehaver med isbjørner i små, varme dammer, med stolte løver bak gitrene, o.s.v., tror du?*

— Han ville sikkert blitt like rasende som Kristus da han drev pengeskremmerne ut av templet! —

Dyr har sin egenart, som må respekteres!

800-års jubileet for St. Fransiskus fødsel 1182–1982

Den 4. oktober i år — 1981 — innledes det åttende århundre siden den hellige Frans' fødsel. Bare i Italia er der i dag godt og vel 1200 fransiskanere, tretti tusen ordenssøstre og ca. 250 tusen i sekularordenen.

I Italia og på alle kontinenter er det komitéer som koordinerer manifestasjonene som skal finne sted med regjeringer og offentlige og private institusjoner med den hensikt å etterlate dype furer i våre samfunn så tørste etter fred og godhet.

Allerede i dag kan det gis konkrete opplysninger om den sosiale, intellektuelle og på så mange måter menneskelige aktivitet som de teknisk-vitenskapelige midler i våre dager gjør mulig.

Det vitenskapelige verk: «Fonti Francescane» på 3000 sider samler alle originale dokumenter angående St. Fransiskus' liv og den fransiskanske bevegelses erfaringer.

Et annet verk er «Dizionario Francescano» på 2000 sider, forberedt av 54 eksperter. Mange mer populære publikasjoner er utkommet om helgenens liv, monografiske studier etc.

Det er en europeisk konkurranse i gang for å få laget en «offisiell» plakate, og 400 kunstnere deltar.

Det internasjonale tidsskrift «Concilium» utgir et spesialnummer om

St. Fransiskus og ordenens innflytelse.

5000 fransiskanere fra 18 til 30 år møtes i Assisi for å gi anvisninger angående fransiskanerbevegelsen omkring år 2000.

Våkenatt i St. Peterskirken i Roma fra 2. til 3. oktober 1981 hvortil er forutsett over 40 000 fransiskanere fra alle deler av verden. Paven vil være der.

Internasjonal kongress om «Mennesket, naturen og miljøet» forberedt av fransiskanerordenene i samarbeid med WWF (Verdensbevegelsen for naturen), Italia Nostra (nasjonal organisasjon for beskyttelse av naturen i Italia), L. I. D. A., E. N. P. A. etc. Fransiskus er jo proklamert som økologiens beskytter.

Det forberedes en rekke dokumentarisk informasjon innen radio — fjernsyn — film.

For den verdensberømte festival i Spoleto i Italia 1982 og i mange europeiske byer blir det iscenesatt skuespill inspirert av Fransiskus' Fioretti.

Det vil komme i mange nasjoner frimerker i anledning av 800-års jubileet. Fransiskanske utstillinger forberedes.

I Assisi er det opprettet et koordinasjonssentrum for de mange forskjellige initiativ.

Avvikere

Det er blitt skikk de siste år å oppkalle de løpende år etter en eller annen «intensjon» eller et problematisk område i tiden. «Barne-år», «Kvinneår», «FN-år», eller hva det nå kan være.

Ideen er fortreffelig, bevares. Man blir om ikke annet oppmerksom på at der foreligger et problem som hele menneskeheten på en eller annen måte bør bli oppmerksom på.

Handicap-året. Ja, det er vel neppe for tidlig at man begynner å interessere seg for de handicapete i høyere grad. La det være sagt alt mulig positivt om dette. Så melder spørsmålet seg ganske uvilkårlig, hva får man egentlig ut av den slags år?

Rent praktisk er det nok svært lite utover at man formår å gjøre en del mennesker klar over at det er mange som er anderledes enn alle andre, og at en hel del av disse «alle andre» fortsatt bare trekker på skuldrene og sier: «Nå ja, og hva så?» — Nei, det kan de vel ha rett i, i hvert fall inntil en viss grad. For det er vel et spørsmål om man klarer å forandre så meget ved det bestående ved slike tiltak.

Handicapet. — Ja, hvem er det? På en slags vis kan man vel si at det er alle mer eller mindre, for ellers så den menneskelige tilværelse vel neppe slik ut som den gjør, og de handicapetes problem ville overhodet ikke være aktuelt. På den annen side må vi vel i vår tid, hvor systemet mer og mer kommer til å spille en rolle i samfunnet, se i øynene at langt flere enn man normalt ønsker å tenke seg en dag må se seg tvunget til å kalle seg for handicapet.

Både den materielle og den åndelige utvikling har naturlig medført en kraftig systematisering av menneskelivet. Lovmessighet og mekanisering menes å være nøkkelen til den store menneskelige lykke, hvis man da ellers greier å henge på lasset. Greier man ikke det, er det meget som tyder på at man før eller senere må se seg nødt til å bli regnet som et annen klasses vesen, som ikke klarer å holde seg innenfor systemet. Allerede nå er man jo freidig begynt å tale om avvikere. Stoffmisbrukere, kommunister, anderledes tenkende, muhammedanere, «rødhårete folk, som kjører på sykkel». Listen kan sannsynligvis fortsette. Det er mennesker som avviker fra det man mener er systemets norm, som flest mulig har å holde seg til, for ellers er man satt utenfor effektivitetens velsignede resultater.

Det er nå rart, for leser vi menneskehetens historie, så vil man svært ofte se at det egentlig slett ikke var folk fra det til enhver tid «gjeldende system», som formådde å endre verdensanskuelsene. Tvertimot var det i høy grad avvikere med meninger og holdninger som forarget systemet. De har eksistert til enhver tid: Abraham, som våget det umulige, den lange rekke av profeter i Det gamle testamente, som nettopp i både ord og gjerning truet systemet. Jesus Kristus og alle helgener, som nettopp gjennom liv og handling viste at det var gjennom avvik at livet skapt til noe mer verdig og fullkomment. — Det eneste disse store avvikere ikke formådde, var å vise mennesket, om det på grunn av system og avvik ble lykkeligere, for den menneskelige lykke hører en helt annen verden til: den som våre venner avvikerne p e k t e på!

Svend Aage Rasmussen

Sonia Løchen kåserte for en tid siden i NRK med nedenstående kåseri, for hvilket hun fikk en pris.

OM Å SITTE PÅ EN STEN

Av Sonia Løchen

Hvis jeg hadde dødd der jeg satt på en sten langt inne i fjellet, hadde folk antakelig sagt: Tenk så fryktelig! Der satt hun og døde helt alene, langt fra mennesker. For de kunne jo ikke vite at jeg var gått fra en tilstand av fullkommen fred og lykke rett inn i døden, inn i den evigheten jeg allerede følte meg som en del av. Og aldri har jeg vel følt meg mindre alene. Men bare fuglene så meg sitte der, og de har annet å gjøre midt i hekketiden enn å bekymre seg om et menneske som sitter stille på en sten, og så kanskje siger sammen ved siden av en ryggsekk og blir liggende der. Det med døden er forresten noe jeg først har tenkt på baketter, den dagen i fjellet følte jeg meg tvert om nærmere livet enn noensinne før.

Jeg satt på en sten med ryggen mot en liten bergvegg. Rundt omkring lå fjellet, veldig, solbelyst, vilt og øde. Hist og her noen grønne myr-strekninger med små vannpytter, og i det fjerne høye, blå fjell med sne. Langt borte en liten setergrend, ellers intet spor av mennesker.

I begynnelsen hadde jeg hengitt meg til en viss aktivitet: jeg hadde spist nisten mens jeg flittig brukte kikkerten. Langt borte oppdaget jeg en stor fugl som svevet over fjellet. Det var antakelig en fjellvåk. En heilo foredro sin lille vemodige fløytestrofe fra en høy sten, den var iført sin pene gyldne og sorte sommerdrakt. En rev ga en kort gjesteopptreden, ruslet litt omkring med en egen vimset gratie, lett og myk, nesten vektløs, kunne en si. Tilslutt forsvant den over en bakkekam. På en flat sten et stykke nedenfor lå en huggorm. Den var kommet glidende gjennom lyngen, og hadde antakelig følt stenen god og varm mot maveskinnet, for nå hadde den lagt seg til hvile i en perfekt sirkel. Også den

hadde fuglene etter hvert glemt, den hadde vakt litt oppsikt da den kom, men nå var det stille om den også. Ja, litt etter litt ble det mektig stille, en veldig ro senket seg over fjellet, nesten som en forventning, og det ble vanskelig å la være å tenke på Gud. Kanskje vandret han netetopp nå usynlig over vidden.

Jeg gled inn i en merkelig passiv tilstand, jeg falt likesom i staver, satt bare og lot øynene gli over himmelen og fjellet. Et uendelig velvære og en stor fred overvældet meg. Det føltes som var jeg opphørt å eksistere som isolert enkeltindivid, jeg var likesom blitt en del av omgivelsene. Jeg var ikke lenger et ensomt, selvpoptatt og iakttakende menneske, jeg hadde fått del i det mangfoldige livet som omga meg og ga seg tilkjenne overalt, fra fuglene i luften til den mest beskjedne lille moseflekk. Og det merkelige var at denne følelsen av å være redusert til en del av noe annet, ikke føltes som en ydmykelse, men tvert om som en ære, som å bli akseptert i et fornemt selskap. Nei, enda bedre, som endelig å være kommet hjem etter et langt fravær og finne igjen en gammel trygghet. Jeg tenkte på Frans fra Assisi som ga alle levende vesener søskenavn, og på Edith Södergrän, som i et dikt til naturen slutter med ordene: «En mektig beskytter rekker meg nådig sin hånd». Diktet heter «Hjemkomst».

Jeg innbiller meg at det som kan forhindre mange fra å oppleve en slik kontakt med naturen er at de som oftest har et eller annet ærend i fjellet, en eller annen beskjeftigelse som gjør dem selv til hovedpersonen og fører til en flittig selvtutfoldelse: De skal fiske eller gå på jakt, plukke multer, fotografere, botanisere, bli brune, bestige fjelltopper eller tilbakelegge en bestemt avstand, helst på kortest mulig tid. Naturen, fjellet, blir redusert til noe som skal brukes til et av dem selv valgt formål. Alt dette er vel og bra i og for seg, det er bare det at en stadig forblir hovedperson, subjekt, mens naturen blir redusert til objekt. Derfor forblir man en gjest, en fremmed, i stedet for et familiemedlem, og naturen føles ikke som et elsket hjem, uerstattelig og uunnværlig, men

bare som noe en liker og gleder seg over, slik en kan glede seg over så mange ting.

Hvis vi vil prøve å forstå hva naturen er for oss, kan vi tenke på romskipet ANIARA i den svenske forfatteren Harry Martinsons bok med samme navn, dette romskipet som svever gjennom verdensrommet mot et ukjent mål, — hvor uhyggelig virker ikke det! Men hva er det egentlig som er så uhyggelig?

Vår egen klode jorden seiler jo også gjennom verdensrommet, så hvorfor skulle Aniara være et så skremmende sted? De ombordværende har jo alt det de trenger, de lever som siviliserte mennesker med fornøyelser, kunst, elskov, filosofi, bøker og musikk. Hva er det da som mangler dem? NATUREN. Ingen sol kaster glans over dagen eller inndeler døgnet og året i forskjellige faser, det er bare mørke og kunstig lys. Der finnes ikke fugler eller andre dyr, ikke bølger og vind, ingen trær eller blomster, ikke skoger, elver og fjell. Bare ting, ting, uttenkt og laget av mennesker.

Men hvorfor bruke et så ekstremt eksempel som romskipet Aniara? Vi kan ta et moderne ferie-paradis, for eks. Florida. Jeg hørte engang et kåseri om dette emne, ledsaget av lysbilder, og de var i sannhet skremmende. Det fantes ikke spor igjen av den opprinnelige natur, unntatt solen og havet, dem har vi jo ennå ikke fått makt over, skjønt havet jo nå er kraftig forurenset. Så langt øyet rakk var det endeløse motorveier og veldig parkeringsplasser, svømmebasseng, kunstige øyer, tivoli-parker, restauranter og svære supermarkedbutikker for de ferierendes mange behov. Og tett, tett, tett med små feriehus.

Forstår vi da ikke hva vi har i naturen og hva vi risikerer å miste? Nei, jeg tror ikke det, ellers kunne vi ikke behandle den så ubetenksomt, jeg kunne fristes til å si så ukjærlig som vi gjør.

Altfor mange betrakter den bare som noe som kan brukes til egen fordel, ikke som noe i seg selv verdifullt, ja uunnværlig for vårt liv som mennesker. Og det kommer kan hende nettopp av at de aldri har følt naturen som sitt virkelige hjem, de har bare vært naturens gjester. Og da gjester som samtidig kommer som herrer og gjør hva de vil, uten hensyn til vertskapet, omtrent som besetelsestropper, vennligsinnede kanskje, men dog fremmede tropper. Mer den som én gang, omenn bare for en kort stund, har følt den dype samhörigheten med naturen, vil alltid betrakte den som sitt egentlige fedreland, og hilse alle dens representanter som sendebud hjemmefra, en hilsen som når oss i vår landflyktighet.

Assisis hemmelighet

Noen betraktninger før et 800-års jubileum

Naturen er nok deilig, men den skal og må tilpasse seg våre ønsker og behov, og de vokser stadig. Tenk bare på massebilismen. Fordi flere og flere foretrekker å suse i stor fart bortover den døde asfalten i stedet for å vandre langsomt henover jordens levende overflate mellom trær og blomster, oppsluker motorveier og parkeringsplasser stadig større deler av landjorden. Jeg så engang et luftfoto av Danmark hvor det mest dominerende trekk nettopp var motorveiene som i veldige, brede bånd delte opp landskapet, og med mellomrom bredte seg ut i svære sløyfer. Og disse motorveiene er bestrødd med knuste lik av overkjørte dyr og fugler.

Er den verden vi selv klarer å lage med vår dyktighet og oppfinnsomhet så meget bedre enn den naturen byr oss? Og mener vi virkelig at alle de forandringer vi har påtvunget naturen for at den skal tjene oss bedre, er sanne fremskritt, d.v.s. bedre enn det som var?

La oss stanse et øyeblikk i det sanseløse jag vi liker å kalle utvikling og se oss omkring med et kritisk blikk, prøve å vurdere situasjonen slik den virkelig er. La oss veie alt det nye vi har fått i stand mot det som er blitt ofret, og fremfor alt: La oss ikke glemme at naturen er vårt hjem her på jorden, derfra er vi kommet, — og ikke allverdens menneskelige oppfinnelser, omenn aldri så geniale, kan gi oss det naturen gir oss.

I H. C. Andersens historie «Nattergalen» forekommer det også en kunstig nattergal, og de fleste foretrekker den, fordi man kan la den synge akkurat når man selv vil, dessuten er sangen alltid den samme, den har ikke dette uberegnelige og litt urydige som det er over den levende nattergalens sang. Men mens folk flokker seg beundrende omkring kunstfuglen, flyr den virkelige nattergalen bort i et ubevoktet øyeblikk. — La det ikke gå oss likedan. Husk at da det gjaldt livet, da keiseren lå døende, var det den levende nattergalen som reddet ham.

Fellesskapet og det alment menneskelige sto sentralt hos Franciskus fra Assisi.

Under en tids opphold i Roma fant en amerikansk pilegrim vegen til Assisi. Jeg møtte ham der. Assisi-besøket var ment som en liten avstikker, en snartripp. Men så skjedde det med ham som med så mange: Han ble «fanget». Snartrippen ble til to hele uker. «Assisi har gitt Roma en ny dimensjon for meg», sa han.

Omtrent midtveis mellom Firenze og Roma, i hjertet av Italia, ligger den naturskjønne provinsen Umbria, — den eneste av Italias provinser som verken har kystlinje eller grense mot andre land. Fra Assisis togstasjon nede på den umbriske slette ser du mot øst Monte Subasio heve seg opp til ca. 1300 meters høyde over havet. Der ligger den og lyser nederst

i åshellingen innenfor de fredede middelaldermurer: Den lille valfartsbyen, Assisi.

Hvis din bagasje ikke er for tung, så forsøk å gå den halve milen fra stasjonen til fots. Halvt fremme passerer du Casa Gualdi (tidligere leprahospital), stedet der den døende Frans fra sykebåren ga byen sin velsignelse: «Herren velsigne deg, du hellige og trofaste by. Før var du et røverrede, men heretter skal mange sjeler ved deg finne frelse, i deg skal mange av Den Allerhøyestes tjenere bo og fra deg skal mange utvelges for evighetsens rike».

For hit kommer de. Fra alle verdenshjørner. Med de mest ulike religiøse, kulturelle og nasjonale bak-

grunner. Italienerne — og i særdeleshet assisianerne — har forlenget venet seg til at de og Den Katolske Kirke ikke har noen enerett på deres helgen, Guds lille fattige, Frans av Assisi.

Så intimt og totalt solidarisk levde den hl. Frans med sitt hjertes hele hengivenhet i Den Katolske Kirkes sentrum. Hvordan kan det ha seg at nettopp hans hjemby er blitt en så utpreget økumenisk møteplass?

En liten personlig erfaring av dette fikk jeg på et kveldsmøte i den lokale, dypt katolske, karismatiske gruppe i Assisi, som ledes av fire fransiskanerpatere. Pilegrimer fra ikke mindre enn fem forskjellige nasjoner hadde funnet vegen dit denne kvelden, hvorav fire anglikanere, to lutheranere og en såkalt «kirkefremmed». Og brorskapet var til å ta og føle på.

Økumenikk på følelsesplanet? Monner det?

Jeg har ikke noe svar.

Hva skjer på det åndelige erfaringsplanet hos den pilegrim som stilt lyttende velger å gi en tid av sitt liv til vandring i den hl. Frans' fotspor?

En rekke ordets mestere har gitt sine svar. En litteraturliste over alt som er skrevet om Assisi og den hl. Frans ville fylle adskillige ark. Noen skriver utfra den subjektive erfaringsbegeistring og takknemlighet; andre utfra den mer objektive betrakters spørrende undring.

Selv har jeg hatt den glede å få bo noen måneder som venn og medarbeider i et gjestehus som drives av en liten gruppe fransiskanersøstre. Det er blitt en del menneskemøter av det. Ikke i de store ordenes verden, men derfor ikke mindre gripende:

For en ung jødisk kvinne ga møtet med Assisi en helt ny livsretning. I flere år har hun nå hatt sitt liv i Den Katolske Kirke. Tilbake i Assisi for noen dagers retrett gir hun meg del i sin glede — og konkluderer: «Frans er blitt meg en kjær bror, for det var han som pekte på Kristus for meg».

Kanskje har denne kvinnen, med disse enkle ordene, sagt noe vesentlig klargjørende til dem som måtte

stille seg uforstående til Den Katolske Kirkes hengivenhet for sine helgener.

En fransiskanerbror sier det slik — etter mange års liv og virke i et av Assisis mange klostersonn:

.. «Ettersom årene går kretser mine tanker mindre og mindre om Frans og mer og mer om Kristus.»

Slik kan det altså skje, du lille bror Frans, at ditt navn dør inn i din Herres hellige navn. Kanskje er det nettopp slik din Drøm blir til virkelighet, du Guds lille fattige. Du som, drevet av ditt hjertes brennende kjærlighet til din Herre, strakte dine to tomme hender mot himmelen: «Å Herre, Du som døde av kjærlighet til meg, gi meg den nåde å få dø av kjærlighet til Deg».

Assisi hemmelighet? — har vi satt som overskrift på disse betraktninger. Selvsagt finnes det ikke noe bastant svar på et så sublimt spørsmål. Bare vet vi at så lenge Assisi består som valfartsby, vil spørsmålet være uløselig knyttet til den h. Frans' navn.

Vår tids spesialister i psykologi, filosofi og sosialetikk leter etter løsning på menneskets mest smertefulle problem: ensomheten og angsten. I alt som er skrevet om den hl. Frans fremgår det at han hadde en genial evne som kontaktskaper og fredsstifter. Ikke ved psykologisk innsikt — og langt fra som juridisk skolert megler. Hans genialitet springer nok snarere utfra det elskende hjertes naivitet enn fra intellektets innsikt og kløkt

Frans' kjærlighet til sine medmennesker — og til hele skaperverket — var en frukt av hans dypt personlige møte med Jesus Kristus. Bare i lyset av den gjenkjærlighet som dette møte tente i Frans' hjerte, kan vi forstå hans ømhet for alt det skapte.

I alt og alle så han et gjenskinn av sin Herres uendelige godhet. I alt han møtte, så hans brødre og søstre, Gudstegn og Kristusnærver.

Sant brorskap, et brorskap som virkelig holder — også utover dødens

og det fysiske nærværs grenser — oppstår når mennesker ved Guds nåde får være Kristus-vitner for hverandre.

Assisi hemmelighet? Kanskje gir Frans selv noe av svaret, slik det berettes i den kjente legendesamlingen «Fioretti»:

« — En dag da Frans gikk sammen med br. Masseo, en av hans kjære mindrebrødre, spurte denne ham: Hvorfor løper hele verden etter deg? Du er ikke en mann av ytre skjønnhet, du er ikke lærd og du er ikke av adelig byrd; hvorfor skulle så allverdens mennesker renne etter deg?

Ved denne beskrivelse av seg selv frydet Frans seg i ånden, knelte ned og lovpriste Gud. Deretter vendte han seg til br. Masseo og sa: Vil du vite hvorfor hele verden løper etter meg? Fordi Gud blant alle jordens mennesker ikke har funnet noen større synder enn meg. For å åpenbare sitt vidunderlige frelsesverk har Han med sitt hellige blikk søkt seg ut det usleste og skrøpeligste av alle mennesker, Ja, derfor har Han valgt meg, — for å gjøre til skamme denne verdens prakt, styrke, skjønnhet, stolthet og visdom, — forat alle skal vite at enhver dyd og alt godt er av Ham og ikke av denne verden og forat ingen skal kunne rose seg for Ham; men den som vil rose seg, la ham rose seg i Herren, for Ham tilhører all ære og herlighet i tid og evighet.»

Den hl. Frans, fattigdommens, kjærlighetens og den fullkomne gledes profet, levde sitt liv i hjertet av Bergprekenens paradoksale saligprisinger: Salige er de som vet seg fattige..

La oss være lydhøre for den lengselen som disse snart to tusen år gamle ord ennå vekker i våre hjerter.

I 1982 feirer man 800-års jubileet for den hl. Frans' fødsel. Tusener av pilegrimer vil sette kursen mot den lille byen ved foten av Monte Subasio. Og Assisi vil møte dem med sitt smil og sin hilsen: Pace e bene! Fred og alt godt!

Randi Christensen.

Laborem Exercens

Et av den katolske kirkes særpreg er at den ser det som en vesentlig oppgave å beskytte mennesket og det som mennesker av god vilje etter egen innsats skaper. I lys av dette kan man lese pave Johannes Paul II's siste rundskrivelse om det menneskelige skapende arbeide. Rundskrivelsen i sin helhet uttrykker den tradisjonelle og organiske forbindelse med den romersk-katolske kirkes sosiallære slik som den i særdeleshet kommer til uttrykk hos Leo XIII og Pius XI i deres store encyclicaer. De tanker som kom til uttrykk ved Det annet vatikankonsil er heller ikke fremmede for pave Johannes Paul og setter liksom kirkens sosiallære inn i et moderne perspektiv.

Det er meget som tyder på at det ikke skyldes rene tilfeldigheter at LABOREM EXERCENS er blitt til. Skrivelsen er utvilsomt ment som en solidaritetserklæring til arbeidere i pavens hjemland Polen. Den går dog adskillig lenger i sitt innhold og sin motivasjon, idet man tydelig kan peke på forhold som har tilknytning til REDEMPTOR HOMINIS, hvor paven i særdeleshet understreker mennesket og det menneskelige som noe sentralt og at mennesket som person og individ står over både arbeide og materie. Skal man derfor forstå LABOREM EXERCENS må man studere den i lyset av REDEMPTOR HOMINIS.

Det er det menneskelige arbeide og arbeideren som person paven vil fremme til. Han kaster derfor et blikk først og fremst på RERUM NOVARUM fra 1891 og utviklingen av hele den katolske sosiallære. Det menneskelige skapte arbeide blir her betraktet som en meget vesentlig «nøkkel» i hele dette kompleks.

Et stort avsnitt i rundskrivelsen heter «Arbeidet og mennesket». Paven begynner med å slå fast at den katolske kirke allerede på de første blader i Bibelen mener å kunne fast-

slå at arbeidet er en integrerende del av menneskers tilværelse på jorden, og han skjeller mellom det objektive arbeide slik det kommer til uttrykk i f. eks. jordbruk og industri, hvor man foruten menneskelig arbeidskraft anvender mer eller mindre avansert produksjonsutstyr, og det subjektive arbeide, hvor den menneskelige person spiller en rolle fremfor produktet. Paven rører her ved noe vesentlig, nemlig den menneskelige skaperkraft, idet han presiserer at arbeidet er for mennesket ikke at mennesket skal underkaste seg arbeidet. Den menneskelige skaperevne skjeller ikke mellom hvilket arbeide som har teknologisk og økonomisk verdi, men at det er en prosess som her har funnet sted under utvikling av menneskelig initiativ.

Kristendommen må derfor alltid være motstander av en hvilken som helst tankegang som ensidig peker på mennesker som et økonomisk produkt som inngår i en produksjonsprosess. Paven mener at arbeiderbevegelsen slik den har vokst frem fra begynnelsen av dette århundre er en tydelig markering av at mennesker har fornemmet dette og solidarisk sluttet seg sammen for å bekjempe slike ideologier. Når Bibelen taler om at mennesket skal underlegge seg jorden, så taler den faktisk om alle former for arbeid, men det er ikke tale om å omskape naturen for enhver pris, men det er tale om å fullkomngjøre mennesket. På den måten muliggjør det skapende menneske en sunn økonomisk basis for seg og sin familie og bidrar til en sunn samfunnsøkonomi.

Paven går videre i sine betraktninger, idet han tar for seg å undersøke «problemet om konflikten mellom arbeide og kapital i den nåværende fase i historien». —

I moderne tid har de opprinnelige sosio-økonomiske begreper utviklet

seg til et ideologisk oppgjør mellom marxismen og liberalismen. I den sammenheng peker paven på arbeidets overhøyhet over den monetære kapital, som faktisk kan karakteriseres som det menneskelige vesens overhøyhet over de materielle ting.

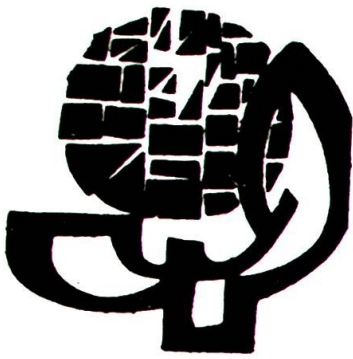
På den ene side står mennesket overfor den helt uberørte natur, med alle de muligheter det innebærer, og på den annen side overfor det mangfold av erfaringer som mennesker gjennom generasjoner har erhvervet seg gjennom arbeidet. Feilen ved de moderne økonomiske ideologier og læren om materialismen består i å ha satt kapital opp mot arbeide som om disse to faktorer i seg selv var helt anonyme krefter.

Denne feiltakelse er blitt et slag mot arbeideren. — Hvis man fastholder retten til privat eiendom, mener kirken at eiendomsretten bør underordnes retten til de felles goder. Den katolske sosiallære peker på felles eiendom over de nedarvede arbeidserfaringer på grunnlag av det personlige engasjement og deltakelse i arbeidet.

Pave Johannes Paul II har også tenkt over arbeidernes rettigheter. Arbeidernes rettigheter er en del av menneskerettighetene som skal respekteres av arbeidsgiverne. Paven skjeller mellom direkte og indirekte arbeidsgivere, idet han taler dels om en person eller institusjon som arbeideren inngår en personlig arbeidsavtale med, dels om en gruppe av personer eller institusjoner som bestemmer og råder over hele det samfunnsøkonomiske system. (Dette kan være både arbeidsøkonomi og planlegging såvel som multinasjonal strategi).

Her kommer spørsmålet om arbeidsløshet inn i bildet, og paven mener at for å forebygge arbeidsløshet er det nødvendig å gå i gang med internasjonal planlegging som også

(Forts. side 16)

Lourdes 1981

Av Marit Flagestad

Johannes' åpenbaring beretter om en uhyre folkemengde, mennesker fra alle jordens folk og stammer, raser og tungemål, som kaster seg ned for Gud i tilbedelse og lovprisning: «Lov og pris og visdom, takk og ære, makt og velde tilkommer vår Gud i all evighet. Amen.»

Denne visjon av den frelste menneskehet foran Guds trone i Himmelen ble uvilkårlig kalt frem i minnet under den internasjonale eukaristiske kongress i Lourdes. Kongressdeltagerne representerte virkelig hele verden, forskjellige raser, nasjoner, språk og kulturer. De hadde satt hverandre stevne for å lovprise Gud i fellesskap, først og fremst ved å feire eukaristien sammen.

«Kristus — brødet som er brutt i stykker for å gjøre verden ny», det var kongressens motto. At Kristi disipler fra alle verdens kanter skulle forenes med og gjennom dette brød for deretter å gå styrket ut i verden og fortsette sitt virke i Kristi ånd, det var kongressens hensikt.

«Din død forkynner vi, Herre, og din oppstandelse lovpriser vi, inntil du kommer.»

DEN INTERNASJONALE EUKARISTISKE KONGRESS '81, den 42. i rekken, som også var 100-årsminnet for den første internasjonale eukaristiske kongress, var et kjempearrangement. Forberedelsene har pågått i to år. Over 30 000 deltagere skulle innkvarteres. I tillegg kom de som selv sørget for innkvartering eller campet, og folk fra omegnen som deltok i enkelte arrangementer. Ungdommen var tallrikt representert, særlig de unge i alderen 16-25 år. Mange var også yngre. I teltleirene som ble opprettet for de unge, var det egne

telt og tilsyn for grupper av mindreårige. De voksne ble innkvartert på byens mange hoteller. Man la vekt på å holde grupper av deltakere samlet, men hvert sted ble det sørget for å blande grupper fra forskjellige deler av verden.

Enkeltarrangementene var mange og varierte. De store hovedarrangementer som åpningsseremonien, søndagens messe og avslutningsseremonien var beregnet for samtlige deltagere. Ellers holdt de enkelte språkgrupper sine egne samlinger, hvor det også var lagt inn foredrag. Mindre grupper hadde sine egne messer på hverdagene, eller kom sammen til møter med orientering og samtaler.

I Rosenkransbasilikaen ble tidebønnene sunget regelmessig. Ungdommen hadde egne arrangementer. Det ble endog holdt konserter. Og om kveldene var det lysprosесjoner slik det vanligvis er i Lourdes.

Selv om gruppene ble holdt samlet, stod den enkelte fritt til å delta i det han ønsket. Ofte foregikk det flere ting samtidig. En gudstjeneste som gjorde sterkt inntrykk, var sykesalvingen i den store St. Pius X-basilikaen. En lang rekke syke ble kjørt inn på bårer eller i rullestoler og meddelt sykesalvingens sakrament. Dette var et naturlig innslag siden kongressen foregikk i Lourdes. Det var ikke bare til styrke og oppmunttring for de syke, men også en gripende tale til de friske.

At gudstjenesteformene er varierte innen Kirken kunne man få et godt innblikk i. Stor interesse samlet en messe som ble feiret etter orientalsk ritus. En messe som ble arrangert av den engelsktalende språkgruppen hadde sterkt afrikansk innslag. Her ble det danset på podiet under offertoriet.

Været i Lourdes er upålitelig, og

kjølig regn preget de første kongressdagene. Arrangementer som var tillyst i friluft, måtte flyttes inn i kirken eller avlyses. Det var derfor ikke uten spenning man så søndagen imøte. Kongressens viktigste arrangement, søndagens eukaristifeiring, kunne umulig rommes i noen kirke, og lite oppbyggelig ville det være å stå ute i silende regn. Men søndag morgen opprant med strålende sol. I god tid begynte folk å samles på jordet rett overfor Grotten, hvor det var bygget opp en tribune med et alter.

De forskjellige gruppene toget inn under flagg og skilt som viste hvor de kom fra: Australia, Japan, Senegal, Columbia osv. Og ukrainere i eksil. Mange ungdomsgrupper kom for seg. Skandinavene kom med det svenske flagg i spissen. Her fikk man et overblikk over den forskjelligartede deltakerskare. Tilstutt kom den geistlige prosesjon, med kardinaler og biskoper i et antall som man vanligvis bare kan se i Roma. Da var det samlet ca. 40 000 mennesker rundt alteret. Messen begynte: «Kyrie eleison — — Gloria in excelsis Deo. — — Hoc est enim corpus meum. — — Deo gratias.»

Det hadde vært meningen at Pave Johannes Paul II skulle være personlig tilstede de siste dagene av kongressen. Nu ble hans budskap formidlet via TV-skjermer oppsatt i St. Pius X-basilikaen. Hans tale kom på en rekke språk. Det var trist å se Paven så avkreftet, men hans budskap var som alltid berikende. Hans ord til de syke gjorde et særlig inntrykk. Nu hadde han fått erfare smerte og svakhet på egen kropp, sa han. Derfor kunne han komme de syke nærmere enn før, han kunne bedre forstå deres prøvelser. Han ville oppfordre de syke til sammen med ham

selv å frembære sine lidelser som of-fer til Frelseren.

Men Pavens viktigste budskap til kongressen og til verden forøvrig var muligens hans valg av personlig ut-sending og stedfortreder. Den mann som presiderte på Pavens vegne var Kardinal Gantin fra Afrika. Denne sjarmerende person ble hilst med be-geistring, ikke på tross av sin hud-farge, men snarere på grunn av den. Han utførte da også sitt oppdrag på en særdeles tilfredsstillende måte.

Den skandinaviske delegasjon un-der ledelse av Biskop Brandenburg utgjorde vel 100 personer. Flere sven-ske, danske og finske prester var med, men ingen norsk. Det var unek-telig et savn for de norske deltagerne, som utgjorde en liten gruppe på ni, de utenlandske søstre bosatt i Norge medregnet. Den høytideligste samlin-gen spesielt for skandinaver var en messe vi fikk lov til å feire ved selve Grotten kl. 6.30 mandag morgen. Ved den anledning ba vi spesielt for Kir-ken i de nordiske land.

Denne grotten er sentrum i Lour-des. For her viste Guds mor seg for den unge Bernadette og gav henne sitt budskap. Om bønn, bot og om-vendelse. Om barmhjertighet og lege-dom. Men Maria avsluttet med å sen-de Bernadette til prestene for å be dem bygge et kapell på stedet. Dette

kunne bare bety én ting: Her skulle Kristi død og oppstandelse minnes, her skulle eukaristien stå i sentrum.

Derfor er Lourdes et så naturlig møtested for en eukaristisk kongress.

FRA NORSK KATOLSK BISPERÅD

Styret i Caritas Norge forlenges hermed for ett år.

Som nytt geistlig styremedlem oppnevnes pater Kálmán Horváth S.J.

Til styreformann oppnevnes fun-gerende Caritas-leder siviløko-nom Jacob Fogstad, som også blir Caritas Norges representant i Norsk Flyktningeråd.

Pater Kjell Arild Pollestad, O.P. utnevnes fra og med 15. septem-ber i år for en to-års periode til informasjons-sekretær for Den katolske kirke i Norge og daglig leder for det fra samme dato opp-rettete «Katolsk Informasjons-tjeneste» med kontor i Neuberg-gaten 15, Oslo 3.

Pater Rudolf Artz, M.S.F. utnev-nes til delegat for Sjømannsmi-sjonen vis-à-vis Apostolatus Mar-is i Roma for en periode på tre år.

For Norsk Katolsk Bisperåd

† John W. Gran
Biskop

FRA OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Biskop Grehard Schwenzer er fra og med 4. september i år betrodd følgende verv:

- 1) Generalvikar med alle fullmak-ter forutsett av Kirkeretten.
- 2) Biskopelig-vikar for ungdoms-arbeidet.
- 3) Biskopelig-vikar for katekesen (religionsundervisningen).

Pater Kálmán Horváth, S.J., er fra 1. oktober i år utnevnt til biskop-elig vikar for innvandrersjelesor-gen og til biskopens representant i styret for Det Vietnamesiske Pastoralsenter.

Oslo, 15. september 1981

† John W. Gran
Biskop

DIALOG KRISTNE — MUSLIMER

Det sjette møte for kommisjonen som Conférence Episcopale Régionale de l'Afrique de l'Ouest Francophone (CERAO) nedsatt i 1966 for å bedre forholdet mellom muslimer og kristne i det fransk-språklige Vest-Afrika, møttes nylig i Da-kaar i Senegal. Møtet hadde omtrent 60 deltagere fra alle CERAOs ni medlems-land og representanter fra de protestan-tiske kirker.

..Et hovedtema på møtet var den ut-fordring den islamske oppblomstring re-presenterer og hvordan de kristne me-nigheter bedre kan klare seg i den nye atmosfære.

Det finnes ingen pålitelig statistikk over islams fremgang i CERAO-landene, men i 1978 kan det ha vært rundt 23 millioner av i alt 43 millioner som be-kjente seg til Islam. Mauretania og Ni-ger er fullstendig islamisert, og i Mali, Senegal og Guinea er muslimene i over-veldende flertall. Øvre Volta, Elfenbens-kysten, Benin og Togo har omtrent like mange muslimer som kristne og ani-mister.

Flere deltagere på møtet antydnet at Islams oppblomstring ofte gikk hånd i hånd med en arabisering, og at mange muslimske intellektuelle i Vest-Afrika ikke ubetinget ser på det som en fordel.

Islam og kristendom kan derfor kanskje nå til større forståelse for hveran-dre dersom begge bestrebet seg på å dempe fremmedpåvirkning og styrke si-ne kulturelle bånd i de vest-afrikanske folk, ble det ytret håp om.

VEST-TYSKE PRESTER FENGSLT I TSJEKKOSLOVAKIA

To vest-tyske prester, p. Rudolf Englich og p. Rudolf Grill, ble arrestert ved den tsjekkisk-østtyske grense nylig og fengslet for tolv dager i Tsjekkoslovakia for å ha «samlet informasjonen av anti-sosialistisk karakter». Deres forbrytelse hadde vært kontakt med jesuittpresten Frantisek Lizna, som tsjekkerne har fengslet igjen, anklaget for å ha produsert religiøs litteratur ulovlig.

DEN KATOLSKE KIRKE HØYT AKTET I GHANA

Ifølge erkebiskop Peter Dery av Tamale i Ghana, er den katolske kirke i landet blitt til et viktig element i oppbyggelsen av et stabilt og velstående samfunn. Dette sa erkebiskopen under

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

**Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge**

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

et besøk til Vest-Tyskland. Kirken forsøker så godt den kan å hjelpe til der det er nød, både med materiell hjelp og med appeller og forslag til sosiale endringer.

SUKSESS MED «KATOLSK» BARNEBEGRENSNING I INDIA

Et katolsk program for såkalt naturlig barnebegrensning har vist seg å være meget effektivt i India, der 64.000 familier siden 1978 har prøvet metoden.

Omtrent halvparten av familiene er muslimer eller hindus, resten er kristne. Programmet, som bærer det kompliserte navn Indo-German-Social-Society-prosjektet, støtter seg på en regelmessig registrering av de fysiologiske forandringer hos kvinnen i løpet av hennes syklus.

Suksesskvoten ligger etter IGSSS' rapport på over 98 prosent. Hos 1,9 prosent av deltagerne er det intrådt et uønsket svangerskap, men om det skyldes metoden, partnere eller opplæringen er ikke lett å si. Det faktum at to tredjedeler av deltagerne er analfabeter og uten særlig skolegang, ser IGSSS som et bevis for at metoden egner seg særlig godt blant de lavere samfunnsklasser.

Det understrekes også i rapporten at denne metoden i motsetning til de såkalte kunstige ikke overlater ansvaret helt og holdent til den ene partner.

AMERIKANSK KAMPANJE FOR SOLDATBARN I ASIA STARTET

En kampanje til støtte for de tusener av barn med asiatiske mor og en amerikansk soldat som far er nylig blitt startet i USA av den katolske misjonær pater Keane, som lenge har arbeidet i Syd-Korea. Disse barn blir diskriminert i sine hjemland; dvs. Syd-Korea, Japan, Filippinene og Taiwan. Keane anslår antall soldatbarn til mist 100.000, og kanskje opptil 300.000.

Presten har allerede lyktes i å finne amerikanske adoptivforeldre til mange av disse barn, som han betegner som barn uten fremtid. På grunn av de strenge innvandringslover til USA er imidlertid muligheten for å ta imot asiatiske-amerikanske soldatbarn begrenset.

FARE FOR KIRKESPLITTELSE I NICARAGUA

Håpet om en avspenning i forholdet mellom kirkeledelse og regjering i Nicaragua er blitt dempet i de senere uker. Managuas erkebiskop Miguel Obando y Bravo, som ved flere anledninger i de senere måneder har kritisert regjeringens

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk - Offset - Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

ens politikk, har nå uttrykt frykten for en kirkesplittelse i landet.

I juli ble den åpne strid mellom biskopene og de fire politikerprester i den sandinistiske regjering bilagt i en kompromissavtale. Inntil videre har de anledning til å bli på sine poster i politikken, men må samtidig avstå fra å arbeide som prester. En kirke-stat-kommisjon for diskusjon av gjensidig interessante spørsmål ble opprettet samtidig.

Likevel har kirkestriden gått videre. I en preken sent i august anklaget erkebiskop Obando de krefter som forsøker å splitte kirken og «leke» med Kristus-skikkelsen. Enheten mellom biskoper og prester må becares, sa Obando, og avviste påstandene om at det dannes en «borgerskapets kirke» og en «fattiges kirke».

Ifølge Obando er kirkens situasjon verre enn noensinne. De radikale forsøker i tide og utide å rettferdiggjøre sine handlinger med at Kristus også hadde handlet slik, hadde han levd idag, og sammenligner Kristus med Che Guevara og Camilo Torres. Men det er galt, sa Obando, å bruke Kristus i det politiske spill.

Strid har også det tre-dagers forbud av den regjeringskritiske avis «La Prensa» utløst. Avisen ble forbudt etter at en hadde gjengitt et intervju presten og utenriksministeren Miguel D'Escoto Brockmann hadde gitt i Mexico. Her skal D'Escoto ha angrepet Obando. Sandinistene avfeide intervjuet som oppdiktet og forbød avisen i tre dager.

Et annet stridspunkt er åpenbart at det nicaraguanske fjernsyn siden juli har sluttet å sende erkebiskop Obandos taler. Det anslås at en tredjedel av Nicaraguas prester er motstandere av erkebiskop Obandos linje i den pågående kirkestrid. Landets rundt 2,3 millioner katolikker betjenes av 400 prester.

De såkalte basismenigheter står sterkt, og på et møte i Managua i sommer gjorde de det klart at de ikke ønsket noe motsetningsforhold til biskopene, og gjerne vil stå i nær kontakt med dem.

ORGELINNVIELSE I ST. HALLVARD KIRKE I OSLO

Under en festkonsert i St. Hallvard Kirke ble det lenge ventede nye orgel vigslat av biskop Gran. Orgelet stammer fra Nederland, har 26 stemmer og den minste pipe er 13/5 fot mens den største, en fagot, er på 16 fot. Orgelet er bygget og oppstilt av firmaet Vermulen, Weert i Holland, som hadde 250 års jubileum i 1980.

Det nye orgel, som passer godt inn i de særegne omgivelser i St. Hallvard Kirke, ble opprinnelig oppstillet i fransiskanernes kirke i Alverna i nærheten av Nijmegen i 1926. — Det ble inntil 1964, da det ble omdisponert og utbygd, oppstillet i en nisje i kirkens kor, hvor det tilbragte en nokså glemt og usunn tilværelse.

Orgelet er en gave, men transporten av de mange piper og andre deler, små såvel som store, samt ikke minst oppstilling og montering, har kostet mange penger. Det er derfor opprettet et orgelfond, hvor det allerede nå har kommet betydelige beløp til. Ved konserten den 8. september skjenket således alle medvirkende kunstnere sitt honorar til fordel for saken.

Spillebordet på det nye orgelet er helt i moderne stil.

POBLEMER FOR PALESTINSKE KRISTNE

De palestinsk-arabiske katolikker har store problemer med å vedlikeholde sine kirker, og de føler seg neglisjert av vestens kristne. Hvert år besøker titusener av kristne det Hellige Land for å se restene av den første kristne kirke, uten å ense at den «levende» kirke rundt dem også ligger i ruiner. Dette opplyser det engelske Aid to the Church in Need.

— Hundreder av turistbussjer kjører hvert år gjennom våre landsbyer med kristne som ikke engang vet at vi finnes og at vi ønsker å forbli og overleve i Jesus og Evangeliets land. Det sa en palestinsk kristen til Aid to the Church in Need.

Det er først i den senere tid at de kristne i Israel og på vestbredden begynner å få mer omfattende hjelp til å holde sine kirker vedlike. For eksempel har man nå fått nok til å reparere den lille kirke i Kana, der kirken var meget falleferdig. Andre midler brukes

til å ruste opp Christian Meeting Centre i Nasaret, og barmhjertighetssøstrene i Haifa har nå fått mulighet til å restaurere sitt hjem for handicapede barn der.

Til tross for at mange kristne utvandrer fra Israel, er kirken i vekst mange steder. Men den kristne befolkning er fremdeles en liten og upopulær minoritet uten store muligheter til å finansiere sine egne kirker i det inflasjonspregede samfunn.

RUSSISK-ORTODOKS PATRIARK FORDØMMER NØYTRONBOMBEN

Den russisk-ortodokse patriark av Moskva og hele Russland, Pimen, har skarpt fordømt president Reagans beslutning om å sette igang produksjon av nøytronbomben. Denne «umenneskelige beslutning» øker faren for en atomar verdenskatastrofe, erklærte Pimen, som beklaget Washingtons ufølsomhet for Sovjetunionens forslag om at de to supermakter gjensidig skulle avstå fra dette våpensystem.

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

DIALOG VATIKANET - KINA MULIG?

Det vatikanske diplomati nærer for tiden et sterkt håp om å kunne få istand en dialog mellom den Hellige Stol og Folkerepublikken Kina. I denne prosessen kan den katolske kinesiske biskop Dominik Tang SJ spille en nøkkelrolle.

Biskop Tang ble løslatt i juni 1980 etter 22 års fangenskap, og fikk i april 1981 tillatelse til å reise til Roma. Der kan han oppholde seg til november.

Biskop Tang kan i det forberedende stadium til samtaler mellom Vatikanet og Peking spille omtrent samme rolle som de amerikanske pingpong-spillere gjorde for USA.

Tidlig i mai ble biskop Tang mottatt av paven, og få dager etterpå ble han mottatt i den kinesiske ambassade i Italia. Overraskende er også at han i kuriekretser nå blir omtalt som biskop av Kanton — mens han egentlig bare er apostolisk administrator av Kanton med den personlige tittel biskop.

Man regner derfor med at pave Johannes Paul II snart vil utnevne Tang til residerende biskop av Peking.

I så fall er Tang den eneste biskop i Kina som både anerkjennes av den katolske verdenskirke såvel som av den regimetro såkalte patriotiske katolske bevegelse i Kina. Sent i høst ble biskop Tang, som aldri har brutt med Roma, utnevnt til residerende biskop av Kanton av en forsamling av «patriotiske» troende og geistlige i byen. De statlige myndigheter godtok valget som et indre kirkelig anliggende.

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen ^{9/1}

Ullevålvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse

Ordner alt

Egen parkeringsplass

KIRKENE HOLDER FORTSATT KONTAKTEN ØST - VEST

OSLO (KIT): — Det er gledelig at den internasjonale kirkelige kontakten ikke svekkes nå når forholdet øst-vest er kjligere, sier generalsekretær Carl H. Traaen i Mellomkirkelig Råd. Han deltok nylig på det årlige møte for Det Lutherske Verdensforbunds kommisjon for kirkelig samarbeid i Chicago i USA. Neste år møtes kommisjonen i forbindelse med sin verdensmisjonskonferanse i Stavanger, fra 18. til 26. mai.

Den finske presten Risto Lehtonen, som leder kommisjonens faste sekretariat i Geneve, ga i sin rapport en oversikt over de lutherske kirkenes øst-vest-kontakter. Han rapporterte om flere besøk fra LVF til små lutherske menigheter i det østlige Sovjet, og sa at 5.000 bibler nylig er kommet frem dit.

Forøvrig ble en luthersk konferanse i Tallin i Estland i fjor, årets sentral-komittemøte i Kirkenes Verdensråd i Dresden i DDR og LVFs generalforsamling i Budapest i Ungarn i 1984 nevnt som eksempler på at de kirkelige øst-vest-kontaktene langtfra er frosset til.

Også med Kina er det etterhvert kommet igang kirkelige kontakter. LVF har nå åpnet et kontor som fra Hong Kong skal prøve å samordne luthersk kontakt til og fra Kina. Hensikten er først og fremst å støtte de kinesiske kristne, blant annet i deres ønske om å være mest mulig uavhengig av trosfeller i andre land.

Kommisjonen vedtok et budsjett på 30 millioner kroner for 1982. 90 prosent av inntektene kommer fra kirker i Vest-Tyskland, USA og Skandinavia, mens hovedtyngden av bevilgningene går til kirker i Afrika, Asia og Øst-Europa. Fra Norge bidrar Kirkens Nødhjelp med nær 600.000 kroner til denne kommisjonen i år.

Kommisjonen gikk inn for å støtte en utvidelse av det teologiske fakultetet i Makumira i Tanzania, slik at afrikanske teologer ikke lenger behøver reise til Europa og Nord-Amerika for å fullføre utdannelsen. Også Den evangelisk-lutherske Mekane Yesu-kirken i Etiopia, som har vokst fra 200.000 til 540.000 medlemmer de siste åtte årene, får støtte til teologiske læresteder fra denne LVF-

kommisjonen. — I den forbindelse har Norsk Luthersk Misjonssambands Johnny Bakke fått et LVF-stipendium for teologiske studier i Sverige. Bakke underviser ved en av de teologiske skolene Mekane Yesu-kirken har.

BISKOP I EL SALVADOR FORDØM- MER SADISTISKE DRAP

Lederen for den katolske kirke i El Salvador, erkebiskop Arturo Rivera y Damas, har fordømt den sadisme som ekstremistene legger for dagen under sine mordetokter. Fordømmelsen kom som en reaksjon på et av de siste overgrep, der 38 unge i alderen 18 til 21 år ble funnet mishandlet og halshugd i området utenfor hovedstaden.

Mange av de myrdede har etter alt å dømme aldri hatt noe å gjøre med de stridende parter, sa erkebiskop Rivera, som samtidig opplyste at erkebispedømmets rettshjelpskontor anslo at 80 % av de 22.000 mord i El Salvador de siste tyve måneder var begått av høyre-ekstremistene.

ANGLIKANSK-KATOLSK SAMTALE- GRUPPE MØTTES I ENGLAND

Den internasjonale anglikansk-katolske økumeniske teologkommisjon møttes nylig i Windsor i England. Temaet for drøftelsene var de punkter ved paven autoritet som de to kirkesamfunn ennå ikke har nådd noen enighet om.

MISJONÆRER FORLATER EL SALVADOR

En talsmann for den amerikanske katolske misjonsorden Maryknoll sa nylig på en pressekonferanse at ordenen ikke lenger kunne forsvare å ha misjonærer i El Salvador. I de siste årene er det særlig maryknoll-prester og nonner som ved siden av jesuittene har vært i skuddfeltet for ekstremistisk terror. Maryknollordenens ledelse har derfor bestemt seg for å trekke ut de gjenværende prester de har i El Salvador.

Også maryknoll-søstrene, som mistet fire medarbeidere ved et overfall i desember ifjor, følger den salvadoreanske kirkeledelses råd om å redde seg unna. Søstrene er imidlertid innstilt på å vende tilbake så snart erkebiskop Rivera y Damas gir dem grønt lys igjen.

BØKER:

JOHS. J. DUIN — OSKAR GARSTEIN: *Epistolarum Commercium — Norvegia Sacra*, bind XXIII, St Olav Forlag 1980, kr. 145,—.

OSKAR GARSTEIN: *Rome and the Counter-Reformation in Scandinavia*, Universitetsforlaget 1980, kr. 192,—.

SÅNGER UR PSALTAREN. Med en efterskrift utgiven av Sixten Belfrage, tegninger av Per Beckman. — — — Med hensyn til innholdet har man forsøkt å velge det tidløse, almengyldige, det som kan gi kontakt også til vår tids mennesker. Allhem, kr. 19,50.

SALOMOS ODEN — den äldsta kristne sångboken oversatt och kommenterad av Per Beskow och Sten Hidal. Proprius 1980, kr. 55,50.

BRIAN MCNEIL: *Christ in the Psalms*. — — — Hvordan kan en kristen be Salmene? Hvordan kan de bidra til vårt åndelige liv? I de seks meditasjonene i boken hevder han at det å be Salmene er en privilegert måte å nærme seg Gud på, og for Gud å nærme seg oss på, en dialog i kjærlighet som åpner våre hjerter for Herren. Veritas Publications 1980, kr. 26,60.

RABINDRANATH TAGORE, Nobleprisvinner: *Gitanjali sang-ofre*. Det er et langt kjærlighetsdikt til den Gud som er menneskets innerste vesen. Oversatt av Louis v. Kohl efter forfatterens egen engelske oversettelse. Vidsoms Bøgerne, Sankt Ansgars Forlag 1981, kr. 38,50.

ANTOINE de SAINT-EXUPÉRY: *Den lille prinsen*. Et åndfullt og poetisk eventyr. like meget for voksne som for barn. Les den sammen nå i høst. Oversatt av Inger Hagerup. Aschehoug 1979, kr. 37,—.

MARSHALL & HAMPLE: *Barn skriver til Gud*. Endel brev skrevet i fullt alvor, andre med et smil. Noen inneholder undring over tilværelsens mysterium som mange voksne ville ønske å formulere, men ikke våger. Libris (svensk), kr. 38,—.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 10—14.

Torsdag 9—18.

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vel 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog	Høy-
		messe	messe
OSLO: St. Olavs domkirke	lörd.: 14.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng)	19.00	—
St. Hallvard kirke, Frans'skanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
Vår Frue Villars kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55	9.00	11.00	—
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00	—
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: 18.30	—	—
	sønd.: 8.00	11.00	—
BERGEN: St. Pauls kirke, Chr'stiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: 19.00	—	—
	sønd.: 8.30	10.30	11.00
Vår Frue Kirke, Helleveien	sønd.: 9.30	—	—
Florida kapell, Nygaardsgt. 124	19.00	—	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	lörd.: 13.00	—	—
	sønd.: 8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: St. Peters kirke, Kr'st'an V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	—
HAMAR: St. Torjinn's kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: 11.00	—	—
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 23 195		11.00	—
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: 11.00	—	—
LILLEHAMMER: Mariakirken, We'demannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: 10.00	—	—
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	sønd.: 9.00	10.30	—
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	—	17.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793	lörd.: 18.00	—	11.00
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00	10.45	—
Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69	9.15	10.30	—
STAVANGER: St. Svithuns kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: 17.00	—	—
	sønd.: 8.30	11.00	—
Søndag kl. 18.00 dialogmesse på fransk.	9.30	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefordsgt. 1, tlf. 11 949		11.00	—
VOSS: St. Olavs kapell, Finne, tlf. 12 510		Efter avtale	—
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2, B'skopen og prestegården, tlf. 21 214	9.00	11.00	—
St. Elisabeth hospital, lla, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Fl'nteg. 5, tlf. 72 779		11.00	—
LEVANGER: St. Torjinn's kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbaneg. 29		11.00	—
MOLDE: St. Sanniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467		11.00	—
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Norvesund, tlf. 37 558	lörd.: 17.00	—	—
	sønd.: 8.30	11.00	—
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: 11.00	—	—
St. Elisabethsotrene, Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Heranesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447	19.00	11.00	—
HARSTAD: St. Sanniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: 15.00	—	—
	sønd.: 10.30	—	—
NARVIK: Kristi Kongekirken, Håreksgt. 82		18.30	—
SELFORS: Vår Frelser's kirke, Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		Efter avtale	—

LITURGISK KALENDER

OKTOBER

- Ferial eller Jomfru Marias lørsdagsmesse. Baruk 4, 5-12-27-29.
- De hellige verneengler. 2. Mos. 23, 20-23a. Mt. 18, 1-5-10.
1. Terese av Jesusbarnet, jomfru. Neh. 8, 1-4a.7b-12. Lk. 10, 1-12. Lk. 10, 17-24.
27. alm. søndag. Jes. 5, 1-7. Filip 4, 6-9. Mt. 21, 33-43. (Frans av Assisi feires ikke).
- Ferial. Jonas 1, 1-2, 1.11. Lk. 10, 25-37.
- Ferial eller Bruno, prest. Jonas 3, 1-10. Lk. 10, 38-42.
- Vår Frue av Rosenkransen. Jonas 4, 1-11. Lk. 11, 1-4 eller Ap.Gj. 1, 12-14. Lk. 1, 26-38.
- Ferial. Mal. 3, 13-4, 2a (Hebr. 3, 13-20a). Lk. 11, 5-13.
- Ferial eller Dionysius, biskop, og ledsagere, martyrer, eller Johannes Leonardi, prest. Joel 1, 13-15. 2, 1-2. Lk. 11, 15-26.
- Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Joel 3 (Hebr. 4), 12-21. Lk. 11, 27-28.
28. alm. søndag. Jes. 25, 6-10a. Filip. 4, 12-14.19-20. Mt. 22, 1-14 (eller -1-10)
- Ferial. Rom. 1, 1-7. Lk. 11, 29-32.
- Ferial. Rom. 1, 16-25. Lk. 11, 37-41.
- Ferial eller Callistus I., pave og martyr. Rom. 2, 1-11. Lk. 11, 42-46.
15. Teresa av Avila, jomfru og kirkelærer. Rom. 3, 21-30a (Gr 21-29). Lk. 11, 47-54.
- Ferial eller Hedvig, nonne, eller Margrete Marie Alacoque, jomfru. Rom. 4, 1-8. Lk. 12, 1-7.
- Ignatius av Antiokia, biskop og martyr. Rom. 4, 13.16-18. Lk. 12, 8-12.
29. alm. søndag. Jes. 45, 1.4-6. 1. Tess. 1, 1-5b. Mt. 22, 15-21. Kollekten går til misjonene (Lukas, evangelist, feires ikke).
- Ferial eller Jean de Brébeuf og Isaak Jogues, prester, og reisefeller, martyrer, eller Paulus av Korset, prest. Rom. 4, 20-25. Lk. 12, 13-21.
- Ferial. Rom. 5, 12.15b.17-19.20b-21. Lk. 12, 35-38.
- Ferial. Rom. 6, 12-18. Lk. 12, 39-48.
- Ferial. Rom. 6, 19-23. Lk. 12, 49-53. Årsdagen for innsettelse av pave Pöhannes Paul II.
- Ferial eller Johannes av Capestrano, prest. Rom. 7, 18-25a. Lk. 12, 54-59.
- Ferial eller Antonius Maria Claret, biskop, eller Jomfru Marias lørlagsmesse. Rom. 8, 1-11. Lk. 13, 1-9.
30. alm. søndag. 2. Mos. 22, 21-27 (Hebr 20-26). 1. Tess. 1, 5c-10. Mt. 22, 34-40.
- Ferial. Rom. 8, 12-17. Lk. 13, 10-17.
- Ferial. Rom. 8, 18-25. Lk. 13, 18-21.
- Simon og Judas, apostler. Efes. 2, 19-22. Lk. 6, 12-19.
- Ferial. Rom. 8, 31b-39. Lk. 13, 31-35.
- Ferial. Rom. 9, 1-5. Lk. 14, 1-6.
- Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Rom. 11, 1-2a.11-12.25-29. Lk. 14, 1.7-11.

PREST OG KLEPTOMAN I BAYERN

En bayersk katolsk prest, Anton Wagner, er mistenkt for å ha begått omfattende tyverier i kirker i hele Bayern. Siden 1968 har han stjålet rundt 3.000 religiøse gjenstander til en verdi av over 1,2 mill. kroner. Presten lider ifølge sin forsvarer av kleptomani.

Betegnende for utviklingen i den bayerske evangeliske kirke på 70-tallet er etter Heuns mening en meget sterkere pluralisme, som er blitt så uoversiktlig at mange tydeligvis er blitt usikre og utilfredse. Kriseforsterkende virker de nye strømninger blant de unge.

FLERE UTMELDERSER FRA DEN BAYERSKE EVANGELISKE KIRKE

Mens antall utmeldelser fra den bayerske evangeliske kirke er gått tilbake fra 1977, er tendensen nå igjen snudd. Det opplyste oberkirchenrat Karl Heun fra München ved en pressekonferanse nylig. Årsakene er meget sprikende. For en del er kirken for langt til høyre, for andre er den for langt til venstre.

Gudstjenestetidene for Tromsøs vedkommende er blitt forandret. Nå er det aftenmesse på lørdag kl. 19.00 og høymesse på søndag kl. 11.00.

Laborem . . .

(forts. fra s. 9)

garanterer enkeltpersoners medvirken. I det forhold taler paven om lønn for arbeide som et konkret uttrykk for effektiviteten i det samfunnsøkonomiske system som sådant (med særlig henblikk på familie-innkost, kvinners rolle, retten til hvile og til sosiale goder).

Her mener paven at fagforeningene er et uunnværlig element i samfunnslivet. Han understreker dog at de ikke skal brukes til å skape strid og kamp mot «andre», men være til fordel for de rettferdige goder. Streikeretten opprettholdes, men den må ikke misbrukes.

I denne sammenheng fortsetter den pavelige skrivelse med å komme inn på forhold vedrørende landarbeiderenes kår, de som er handicapet, spørsmålet om arbeide til emigranter, som man ikke bør utnytte økonomisk og arbeidsmessig.

I den siste del av rundskrivelsen kommer pave Johannes Paul inn på den åndelige side av arbeidet, som i særlig grad er kirkens område. Her er det særlig tre grunnleggende forhold som han tar for seg, idet han i tilknytning til dette siterer både Den hellige skrift og vedtak fra Det annet vatikankonsil. Paven mener at arbeide frem for alt skal forstås som en deltakelse i Skaperens arbeide, selv på områder hvor det kanskje dreier seg om de mest dagligdagse trivielle gjøremål.

På den annen side må det legges vekt på Jesu Kristi eksempel. Han var en arbeidets mann. Det kommer til uttrykk både i Hans eksempel og

i Hans lære, hvilket vi finner gjenlyd av hos apostelen Paulus.

Endelig er menneskers arbeide tatt inn i lyset av korsfestelsen og oppstandelsen, som således gir kraft og verdi til all menneskelig arbeidsinnsats med henblikk på «den kommende nye jord hvor rettferd bor». (2. Pet. 3, 13).

REF

KATOLSKE BISKOPER MOT NØYTRONBOMBEN I USA

President Ronald Reagans beslutning om å gå til produksjon av nøytronbomben har ført til beske kommentarer fra flere amerikanske katolske biskoper.

Presidenten for USAs katolske bispekonferanse, erkebiskop John Roach av Minneapolis, har i et kommuniké erklært at produksjonen av dette våpen «i høy grad svekker forhåpningene til en stopp av våpenkappløpet». Samtidig stiller han spørsmålet om de amerikanske politikere ikke dermed ubevisst er med på å bygge ned de psykologiske, politiske og strategiske hemninger mot en atomkrig.

Allerede i 1977, da president Carter overveide å produsere nøytronbomben, hadde bispekonferansens president (da erkebiskop John Quinn av San Francisco) anført at dette ville minske spranget fra den konvensjonelle krig til atomkrig. Erkebiskop Roach frykter nå at beslutningen vil føre til at politikere under bestemte omstendigheter ville betrakte atomkrigen som moralsk forsvarlig, og minnet om pave Johannes Paul IIs tale til FN's generalforsamling i 1979. Da spurte paven om det var mulig at noen idag faktisk kunne tro at den sterke opprustning tjener verdensfreden.

En uventet sterk respons blant USAs katolikker har en appell fra Seattles erkebiskop Raymond G. Hunthausen fått, Hunthausen har foreslått skatteboikott i protest mot atom-rustningene.

Den texanske katolske biskop Leroq Matthiesen av Amarillo har på sin side oppfordret de 2.400 ansatte ved en våpenfabrikk i området om å si opp sitt arbeide fremfor å produsere nøytronvå-

pen. Det er meningen at våpnene skal settes sammen i Pantex-fabrikken ved Amarillo.

Italiensk nonne skutt i Uganda

Den 37-årige italienske combonisøster Liliana Rivetta ble nylig skutt av banditter under et rovoverfall ved Moroto i Uganda.

Søster Rivetta var lærer på en statlig skole i den sulterammede Karamoja-provinsen i Øst-Uganda.

MINDRE, MEN AKTIVERE KRISTEN HIJORD I VEST-TYSKLAND

Et tysk meningsmålingsinstitutt, Al-lensbach-instituttet, har i en tendensundersøkelse fastslått at den kirkelige aktivitet i begge de to store vest-tyske trosamfunn er gått markant tilbake mellom 1953 og 1979, mens kirkegjengernes engasjement derimot har steget.

I 1953 gikk ennå 60 pst. av alle katolikker og 18 pst. av alle protestanter regelmessig til kirke; i 1979 var andelen sunket til henholdsvis 36 og 9 pst.

Det uregelmessige kirkebesøk sank blant protestantene fra 33 til 22 pst., mens det blant katolikkenes steg fra 20 til 22 pst. Aldri til kirken går nå 21 pst. av protestantene og 13 pst. av katolikkenes (1953: 13 og 8 pst.).

Interessant er det imidlertid å se at de som forblir kirken tro, i mye større utstrekning enn tidligere engasjerer seg i menighetsaktiviteter. I 1953 var kun 7 pst. av katolske kirkegjengere aktive i en kirkelig tjeneste; i 1979 var det 17 pst.

MARIAHOLM SKOLESENTER

søker en voksen dame til å dele husarbeid, barnepass og assistentvirksomhet ved senteret.

Gode betingelser.

Tiltredelse snarest.

For flere opplysninger kontakt bestyreren på (02) 88 97 50.

Søknad sendes til

Mariaholm Skolesenter,
1822 GODHEIM.

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen, ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Ester Mikalsen
Marit Flagestad

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktoren treffes best torsdager kl. 9—10, tif. 20 27 35 (privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tif. 20 72 46.

Abonnement (direkte eller gjennom postkontorene).
Kr. 95,— pr. år.
For halvår kr. 50,—.
Utlandet utenfor Skandinavia kr. 110,— pr. år.
Annonser 10 dager før utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480.